



Gratis LHBT-beleid

Gemeenten hebben een belangrijke rol in het bevorderen van de sociale acceptatie van lesbische vrouwen, homomannen, biseksuelen en transgender personen (LHBT). Zij kunnen met gerichte inzet en activiteiten ervoor zorgen dat vooroordelen, discriminatie, intimidatie en geweld tegen LHBT's afneemt. Met als doel dat LHBT's zich gesteund, veilig(er) en weerbaar(der) voelen in het sociale domein: op school, op straat, op het werk, in de zorg en thuis, in de sport en in hun sociale kring. Deze handreiking biedt gemeenten handvatten om de emancipatie van LHBT's te bevorderen zonder extra geld uit te geven.





In deze handreiking

Waarom aandacht voor LHBT's in uw gemeente?	2
Communicatie	3
Monitoring en burgerparticipatie	4
Zorg en ondersteuning van LHBT's	5
Onderwijs	6
Veiligheid	7
Sport en vrije tijd	7
Gezondheid	8
Aanbod en ondersteuning Movisie	8



Waarom aandacht voor LHBT's in uw gemeente?

Zo'n 4 tot 7% van de burgers in uw gemeente zijn lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgender personen. Als u als gemeente voor alle inwoners goed beleid wil maken is het van belang dat daarbij ook aandacht is voor de (seksuele) diversiteit van deze inwoners. In de huidige tijd is het niet vanzelfsprekend om specifiek LHBT beleid te ontwikkelen. Veel gemeenten hebben doelgroepenbeleid afgeschaft. Maar ook zonder specifiek beleid voor deze doelgroep zijn er nog verschillende mogelijkheden om vanuit de gemeente aandacht te besteden aan sociale acceptatie en veiligheid van LHBT's.

Laat in uw PR en communicatie zien dat alle burgers in uw gemeente gezien en gewaardeerd worden. Vraag in het reguliere beleid gericht op onderwijs, sport en zorg aandacht voor de positie van LHBT's. Onderneem gerichte acties om te laten zien dat u LHBT-burgers waardeert en erkent. Deze handreiking biedt tips en handvatten hoe u dit kunt aanpakken.





Communicatie

Een gemeente kan laten zien dat zij LHBT-burgers serieus neemt. Een aantal concrete mogelijkheden:

- Plaats foto's van een homo of lesbisch stel, een transgender of een LHBT-evenement op uw gemeentelijke website en/of gemeentegids. Door deze beelden straalt uw gemeente uit dat zij aandacht heeft voor de diversiteit van haar burgers. U laat zien aan uw LHBT-burgers dat u voor hen openstaat.
- Voeg aan de gemeentelijke website een aparte pagina toe, met informatie voor LHBT-burgers. Plaats op deze pagina links

Door alleen al uw waardering uit te spreken, laat u zien dat uw gemeente er ook is voor LHBT burgers.

naar actueel nieuws in de gemeente of regio, de lokale belangenvereniging en ontmoetingsgelegenheden. Ook kan de pagina verwijzen naar de gay&lesbian switchboard, een vraagbaak voor alle vragen over homoseksualiteit, met een landelijk overzicht van relevante adressen en een activiteitenagenda:

www.switchboard.nl

- Hang op LHBT-feestdagen de regenboogvlag uit. Op 17 mei is het IDAHO, International Day Against Homophobia. De derde zaterdag van juni wordt Roze Zaterdag gevierd en op 11 oktober is het nationale Coming Out Dag. Als een lokale organisatie iets organiseert in dit kader, kunt u bijvoorbeeld een ruimte beschikbaar stellen.
- Gebruik uw digitale mogelijkheden (website, digitale agenda of lokale media) om relevant nieuws te verspreiden onder LHBT-doelgroepen.
- Stel seksuele diversiteit aan de orde in steden waarmee u een stedenband onderhoudt. Neem vertegenwoordigers van

de lokale LHBT-beweging mee op uitwisselingsbezoek. Of vraag hen een discussie over seksuele diversiteit te organiseren wanneer uw gemeente bezoek krijgt in het kader van de stedenband.

Jaarlijkse Coming Out Dag

Coming Out dag 2017 verbrak alle records in deelname: naar schatting ruim 160 gemeenten, provincies en ministeries. De Regenboogvlag wapperde overal in het land in masten en torens, op scholen en politiekantoren. De vlag symboliseert dat een iedereen zichzelf moet kunnen zijn en zich geaccepteerd en sociaal veilig kan voelen.



Monitoring en burgerparticipatie

Het is voor gemeenten belangrijk om inzicht te krijgen in de wensen en behoeften van burgers. Veel gemeenten maken gebruik van burgerpeilingen, stadspeilingen of gemeentelijke monitoren om burgers te bevragen. Het toevoegen van een aantal specifieke vragen over (de acceptatie van) seksuele en genderdiversiteit levert veel informatie over de situatie van LHBT's op. Dit hoeft niet veel te kosten, omdat u aansluit bij regulier onderzoek. Hoe doet u dit?

- Vraag uw onderzoeksbureau om vragen over seksuele diversiteit op te nemen in regulier onderzoek. Meer informatie over relevante monitoren en voorbeeldvragen vindt u in de handreiking 'Gemeentelijke monitoren en LHBT'. Bij het raadplegen van burgers kunt u zich richten tot belangenorganisaties of tot individuele burgers.
- Voer (twee)jaarlijks een gesprek met de lokale LHBT-organisatie(s). Benader een regionale organisatie als er in uw gemeente geen LHBT-organisatie actief is. U kunt hen vragen of zij signalen of suggesties hebben wat uw gemeente voor haar LHBT-burgers kan doen. Maak van tevoren duidelijk wat de randvoorwaarden zijn.
- Als u werkt met wijkpanels of buurtschouwen, vraag de organisatoren dan om (ook) LHBT-burgers te betrekken. Stel (seksuele) diversiteit in de wijk aan de orde. Vraag bijvoorbeeld of mensen zich veilig en geaccepteerd voelen in de wijk, ook als ze homo, lesbisch, bi of transgender zouden zijn.
- Zet actieve vrijwilligers uit de LHBT-beweging af en toe in het zonnetje.
- Ga na of er LHBT's zitting hebben in meer formele vormen van participatie, zoals in de Wmo-raad, Participatieraad of andere medezeggenschapsorganen. Hoe stellen adviesraden zich op de hoogte van de noden en meningen van de LHBT-bevolking? Wijs hen de weg naar lokale of regionale belangenorganisaties.

Dit is het moment voor gemeenten om betere zorg en ondersteuning te bieden aan LHBT-burgers.

Geef het goede voorbeeld aan burgers

De gemeente is er door en voor burgers. Tenminste, dat is het ideaal. Dat betekent dat ambtenaren, politici en bestuurders een verantwoordelijkheid hebben bij het geven van het goede voorbeeld rond respect en burgerschap. Vooral de burgemeester, wethouders en raadsleden kunnen invloed uitoefenen op de sfeer in de gemeente. Benadruk het belang van samenleven in goede harmonie, tolerantie, respect en waardering van diversiteit. Voorkom bagatellisering, ontkenning, bevooroordeelde opmerkingen en het negeren van seksuele diversiteit in uw gemeente.

Tips voor leiderschap in gemeentelijke rolmodellen:

- Draag een brede visie op burgerschap en diversiteit uit, waarin specifieke aandacht voor diverse groepen is. Als u zaken bij naam noemt, zal men zich erkend voelen. Elke keer dat u bepaalde groepen weglaat, heeft dat een teleurstellend effect op de betrokken burgers.
- Bezoek af en toe een LHBT-organisatie of evenement. Laat de wethouder op bekende LHBT-feestdagen aanwezig zijn bij een LHBT-activiteit en een speech verzorgen. Of verwijs ernaar als u op een dergelijke dag elders spreekt over burgerschap en tolerantie.
- Besteed vanzelfsprekend aandacht aan seksuele diversiteit bij uw contacten en bij de organisaties waarmee u samenwerkt.
- Stel in het College of de Raad geregeld aan de orde of en hoe er in beleidsvoorstellen rekening wordt gehouden met diversiteit, inclusief seksuele diversiteit.
- Steun bijvoorbeeld de benoeming van LHBT-burgers in ereposities.



Zorg en ondersteuning van LHBT's

Bepaalde kenmerken van LHBT's maken dat onder deze groep meer kwetsbare burgers voorkomen dan onder andere groepen. Zij hebben bijvoorbeeld een minder groot netwerk, minder mantelzorgers en vaker last van psychische problemen. Uit onderzoek blijkt daarnaast dat homojongeren zich op school niet veilig genoeg voelen om uit te komen voor hun homoseksualiteit. Ook is de kans op suïcide bij LHBT-jongeren veel hoger dan bij hun hetero leeftijdgenoten. Voor 'roze ouderen' is de kans op vereenzaming en psychische problemen groter. De mogelijkheden van de gemeente om in integraal beleid iets te doen voor deze groepen is met de decentralisaties veel groter geworden. Dit is het moment voor gemeenten om betere zorg en ondersteuning te bieden aan LHBT-burgers. Omdat de gemeente al regulier beleid maakt voor het sociale domein, hoeft dit geen

extra geld te kosten. Alleen sensitiviteit en belangstelling.

Breng de positie van LHBT-burgers onder de aandacht van instellingen die u inschakelt voor het bieden van zorg en ondersteuning aan burgers. Hoe kunt u dit doen?

- Neem LHBT-informatie op in de informatievoorziening bij de balie en op de website van de gemeente.
- Zorg dat het Wmo-loket actuele informatie geeft, zichtbaar maakt dat het openstaat voor vragen van LHBT-burgers en dat medewerkers zich bewust zijn van verschillen in seksuele en genderdiversiteit bij burgers.
- Stimuleer aandacht voor diversiteit in het eigen HRM beleid.
- Vraag de Wmo-raad of Participatieraad om in hun adviezen over beleid (seksuele) diversiteit als aandachtspunt mee te nemen.

- Zorg dat lokale opvangvoorzieningen oog hebben voor bedreigingen die te maken hebben met seksuele voorkeur of genderidentiteit. Hebben zij oog voor slachtoffers van huiselijk geweld of eerwraak op die gronden? En hoe maken zij dit bekend onder hun doelgroepen?
- Vraag organisaties die u subsidieert om rekening te houden met seksuele diversiteit en vraag hen ook om aan te geven hoe zij dat doen.

Vraag de Wmo-raad of Participatieraad om in hun adviezen (seksuele) diversiteit als aandachtspunt mee te nemen.



Onderwijs

Voor de veiligheid van leerlingen en leerkrachten is het van groot belang dat seksuele diversiteit op school bespreekbaar is. Sinds 2012 is dit opgenomen in de kerndoelen van het onderwijs. Scholen bereiden jongeren voor op de invulling van hun burgerschap en het respectvol samenleven in de maatschappij. Daarbij functioneren scholen steeds breder en hebben ze steeds vaker een spilfunctie in de buurt. In gezamenlijke activiteiten kunt u samen met scholen seksuele diversiteit op een vanzelfsprekende manier opnemen in het onderwijs, zonder extra kosten.

- Informeer als wethouder in het overleg met schooldirecteuren hoe scholen invulling geven aan de kerndoelen gericht op seksuele diversiteit. Nemen zij het mee in hun incidentenregistratie, hun veiligheidsplan en in de doorlopende leerlijn rond burgerschap?
- Vraag de GGD in uw regio om de landelijke aanbevolen vragen over seksuele en genderdiversiteit mee te nemen in de Jeugdmonitor. Er zijn verschillende monitoren waarin deze vragen opgenomen kunnen worden. Denk aan de Gezondheidsmonitor,

Emovo en de Leefstijlmonitor van het RIVM.

- Vraag de GGD naar de mogelijkheden om via hun afdeling Jeugdgezondheidszorg of preventie deze gegevens per school terug te koppelen. Dit leidt tot meer bewustzijn van de LHBT-specifieke (on)veiligheid van scholen.
- Ondersteun als gemeente Gay Straight Alliances (GSA's) op scholen of de inzet van 'Mijn ID Schoolambassadeurs'. Dit zijn vrijwilligers die scholen stimuleren aandacht te besteden aan veiligheid, burgerschap en seksuele diversiteit.

Veiligheid

Openbare veiligheid is een zaak van iedereen. Daarvoor zet de gemeente algemene middelen in. Binnen die middelen is veel mogelijk om LHBT's te beschermen tegen discriminatie en geweld.

- Stimuleer uitwisseling tussen de politie(bureaus) en de lokale LHBT-organisatie(s).
- Instrueer de politie hoe om te gaan met Mannen-ontmoetingsplaatsen (Mop's).

- Attendeer uw burgers erop dat zij bij niet spoedeisende zaken rond LHBT-geweld contact op kunnen nemen met Roze in Blauw via hun landelijke LHBT nummer 0900 -8844. Roze in Blauw Nederland (RiB NI) is een landelijk samenwerkingsverband van alle Roze in Blauw-teams van alle politie-eenheden en diensten van de politie. Deze teams behartigen de belangen van LHBT's

binnen én buiten de politie. Bij spoed bel het noodnummer: 112

- Stel seksuele diversiteit regelmatig aan de orde in het driehoeksoverleg tussen burgemeester, Openbaar Ministerie en politie. U kunt ervoor kiezen om het Meldpunt Discriminatie en/of de lokale LHBT-belangenorganisatie hiervoor ook uit te nodigen.

Sport en vrije tijd

Voor sport en recreatie bestaan doorgaans reguliere budgetten en regelingen. Hierin kunt u aandacht voor seksuele diversiteit opnemen.

- Vraag lokale sportclubs naar hun anti-discriminatiecode en klachtenregeling. Informeer of LHBT's welkom zijn in hun vereniging.
- Indien de vereniging een vertrouwenscontactpersoon heeft kan deze mogelijk

als aanspreekpunt op dit thema fungeren en een signaleringsfunctie vervullen t.a.v. veiligheid LHBT's in de vereniging.

- Steun LHBT-burgers als zij een actie organiseren om toegang te krijgen tot sportverenigingen en locaties (bijvoorbeeld om zich als mannen- of vrouwenpaar in te schrijven bij een dansschool). Steun hen dan door bemiddeling en verwijzing naar het Meldpunt Discriminatie.

- Vraag clubs om actie te ondernemen tegen racistische en homofobe spreekwoorden. Als supporters zulke spreekwoorden inzetten, heeft de gemeente het recht om wedstrijden stop te zetten.
- Steun lokale initiatieven om homo/lesbische sportclubs op te richten door het vinden of delen van sportlocaties.





Gezondheid

De gemeente heeft via de GGD de verantwoordelijkheid en de mogelijkheden om iets voor de gezondheid van LHBT's te betekenen. Bespreek met de GGD welke mogelijkheden zij zien om LHBT's te ondersteunen. Bekijk bijvoorbeeld of u vragen op kunt nemen over LHBT in de Gezondheidsmonitor. Op de website staan vragen rondom homoseksualiteit die u in uw monitor op kunt nemen. Deze vindt u door op de website te zoeken naar vragen over homoseksualiteit: www.monitor-gezondheid.nl/jeugdindicatoren.aspx



Aanbod en ondersteuning Movisie

Een overzicht van alle genoemde handreikingen vindt u op onze website: www.movisie.nl/lhbt-emanipatie.

De Toolkit Methodieken LHBT biedt

achtergrondinformatie, methodieken en materialen om LHBT bespreekbaar te maken: www.movisie.nl/toolkit-methodieken-lhbt.

U kunt bij Movisie ook terecht voor advies en ondersteuning als u aan de slag gaat met LHBT beleid in uw gemeente.

Colofon

Auteurs: Else-Marije Boss en Els Meijssen

Eindredactie: Communicatie Movisie

Fotografie: Wick Natzijs, gemeente Tilburg, Marc Driessen, Daan Stringer en 123rf.

Vormgeving: Ontwerpburo Suggestie & illusie

Drukwerk: Drukkerij LibertasPascal

Downloaden: www.movisie.nl/publicaties

Utrecht, maart 2016



kennis en aanpak van sociale vraagstukken

© MOVISIE, kennis en aanpak van sociale vraagstukken, 2016
Postbus 19129 * 3501 DC Utrecht
T 030 789 20 00 * info@movisie.nl

Deze publicatie is mogelijk gemaakt door financiering van het ministerie van VWS.